

MARZENA BARAN
Uniwersytet Jagielloński
Kraków

O lepsze jutro studiów polonistycznych w świecie
– międzynarodowa konferencja z okazji
Jubileuszu 70-lecia
prof. dr. hab. Władysława T. Miodunki

W dniach 18–20 czerwca 2015 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim odbyła się międzynarodowa konferencja pt. *O lepsze jutro studiów polonistycznych w świecie*, połączona z uroczystymi obchodami Jubileuszu 70-lecia prof. dr. hab. Władysława T. Miodunki – wieloletniego dyrektora Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie UJ i twórcy krakowskiej szkoły glottodydaktyki polonistycznej.

Konferencja rozpoczęła się 18 czerwca w auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego. W sesji jubileuszowej wzięli udział przedstawiciele władz UJ, JM Rektor prof. Wojciech Nowak, prorektorzy, byli rektorzy oraz dziekani wydziałów UJ. Podczas uroczystych obchodów nie zabrakło przedstawicieli polskich i zagranicznych ośrodków akademickich i instytutów naukowych, wielu wybitnych badaczy języka i kultury polskiej, przedstawicieli administracji państwowej i środowisk zajmujących się promowaniem języka i kultury polskiej w świecie oraz przyjaciół i uczniów prof. dr. hab. Władysława Miodunki.

Rektor UJ prof. Wojciech Nowak w swoim wystąpieniu otwierającym konferencję przedstawił prof. Miodunkę jako osobę, która zrobiła bardzo wiele dla promocji języka i kultury polskiej w świecie. Byli rektorzy UJ, prof. Franciszek Ziejka i prof. Karol Musioł, przypominali zasługi Jubilata dla uniwersytetu. Po wystąpieniach rektorów UJ nastąpiło uroczyste wręczenie

prof. W. Miodunce Złotego Medalu Jubileuszu 650-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, po czym dr hab. Przemysław Gębał przedstawił sylwetkę solenizanta.

Prof. Władysław T. Miodunka jest związany z Uniwersytetem Jagiellońskim od ponad 40 lat. Pobyt Pana Profesora we Francji zaowocował w 1979 roku rozprawą habilitacyjną, a w 1991 Jubilat uzyskał tytuł profesora. Liczne pobyty zagraniczne (we Francji, w Stanach Zjednoczonych, Brazylii) wpłynęły na rozwój zainteresowań prof. Miodunki – od językoznawstwa polonistycznego i stosowanego aż do glottodydaktyki polonistycznej, której jest współtwórcą i propagatorem. W latach 2002–2008 był prorektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego ds. polityki kadrowej i finansowej, a w latach 2005–2013 kierował pracami Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie UJ. Był także współzałożycielem i długoletnim prezesem Stowarzyszenia „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego. Od 2003 roku pełnił funkcję przewodniczącego Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego.

Przedstawiciele instytucji naukowych, współpracownicy, uczniowie i przyjaciele złożyli Profesorowi gratulacje i życzenia, po czym rozpoczęła się trzydniowa konferencja polskich i zagranicznych polonistów.

Obrady pierwszej sesji plenarnej rozpoczął były rektor UJ prof. Franciszek Ziejka, wygłaszając wykład *W obronie mojej ojczystej*, dotyczący dziejów walk toczonych przez profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego w połowie XIX wieku o przywrócenie polszczyzny jako języka wykładowego na uczelni.

Z kolei prof. Maria Delaperrière (Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Paryż) podczas wystąpienia *Język w kulturze, kultura w języku* omawiała relacje języka i kultury. Sygnalizowała, że do kultury można podchodzić od strony języka, którego znaki są nasycone kulturowo przez daną wspólnotę, lub od strony kultury – tworu wspólnoty posługującej się danym kodem.

O wątku kulturowym w wymiarze indywidualnym mówił prof. Tokimasa Sekiguchi (Uniwersytet Studiów Międzynarodowych, Tokio), który podkreślał, że najważniejszą motywacją w uczeniu się języka jest chęć poznania innej kultury. Jego zainteresowanie polszczyzną zrodziło się w wyniku obcowania z japońskimi przekładami tekstów Brunona Schulza i Witolda Gombrowicza.

O konieczności poszukiwania nowych rozwiązań w dobie globalizacji i nowoczesnych sposobów przekazywania treści mówiła prof. Elwira Gros-

smán (Uniwersytet w Glasgow), a prof. Anna Packalén Parkman zaprezentowała internetowe studia polonistyczne organizowane przez Uniwersytet w Uppsali.

Wątki podjęte w referatach plenarnych pierwszego i trzeciego dnia konferencji były rozwijane podczas obrad w sesjach tematycznych. Przedmiotem rozważań niektórych referentów były: bilingwizm indywidualny lub społeczny, dwujęzyczne wychowywanie dzieci oraz lingwistyczne i glottodydaktyczne aspekty dwujęzyczności. Zjawisko dwu- czy wielojęzyczności może wspierać rozwój językowy jednostki, utrudniać go lub prowadzić do stopniowej utraty jednego z kodów. Zastanawiano się także nad kompetencją językową osób bilingwalnych oraz nad językiem polskim jako drugim – nowym problemem badawczym w polskiej rzeczywistości edukacyjnej. Podczas obrad starano się szukać rozwiązań inspirowanych przez propozycje oświatowe innych krajów.

Rozważano także w ujęciu synchronicznym polsko-chińskie, polsko-koreańskie, polsko-japońskie czy polsko-brazylijskie kontakty międzyjęzyczne zarówno z polskiego, jak i zagranicznego punktu widzenia, prezentowanego przez przedstawicieli odległych polonistyk. Zagraniczni goście przedstawiali także szanse rozwoju studiów polonistycznych w ich krajach. Z perspektywy diachronicznej zaprezentowano kwestię wielojęzyczności społeczności byłych kolonii portugalskich w Afryce.

Sporo mówiono o specyficznych zagadnieniach glottodydaktyki polonistycznej. Wystąpienia dotyczyły czynników wpływających na proces kształcenia językowego, funkcji tekstu i kompetencji tekstowej, systematyzacji wyrażania podmiotu, orzeczenia i związków między nimi oraz miejsca wyrażen potocznych i niezgodnych z normą w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Dyskutowano także o pedeutologii oraz roli sztuki komunikacji w kontaktach nauczającego i uczących się, bowiem – jak wiadomo – często od kompetencji nauczyciela zależy jakość i skuteczność opanowywania języka obcego.

Refleksją objęto także zagadnienia kultury oraz komunikacji międzykulturowej, której podstawowym, choć nie jedynym, narzędziem jest język. Wchodzenie w obcą kulturę może być łagodzone poprzez wykorzystywanie wiedzy dotyczącej akwizycji języka ojczystego. Uczestnicy konferencji mieli także okazję do zapoznania się z nowym modelem nauczania kultury, który jest wynikiem najpierw indywidualnego, a następnie zbiorowego rozpoznawania świata, dokonującego się za pośrednictwem języka.

W sesji językoznawczej zapoznano uczestników konferencji z analizą kon-

trastywną leksemu *miód* w języku polskim i słowackim. Oczywiście analizowany leksem ma bezpośredni związek z osobą Jubilata. Dogłębna analiza znaczenia, konotacji, łączliwości oraz derywatów udowodniła, że nawet przedstawiciele bliskich genetycznie i typologicznie języków nie postrzegają świata w ten sam sposób. Omówiono także skutki pomijania lub włączania pytania o język w formularzach spisów statystycznych. Dane spisowe nie tylko są odbiciem rzeczywistości społecznej, ale mogą także w sposób niezamierzony kreować nową sytuację socjolingwistyczną.

W trzecim dniu konferencji obrady plenarne otworzył wykład prof. Luigiego Marinello (Uniwersytet *La Sapienza*, Rzym), który kilka dni wcześniej otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podczas swojego wystąpienia wyjaśniał, jak mit sarmatyzmu i mesjanizmu wpłynął na kształtowanie się polskiej mentalności.

Podczas wykładu prof. Stanisława Dubisza (Uniwersytet Warszawski) uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać rozważań na temat odmiany standardowej, emigracyjnej i polonijnej polszczyzny, która ewoluje inaczej niż polszczyzna krajowa ze względu na intensywne kontakty międzyjęzykowe. Czynnikiem determinującym odmienną ewolucję tego kodu są presja systemu leksykalnego i gramatycznego języka kraju osiedlenia oraz konieczność wzbogacenia leksyki.

Prof. Elżbieta Sękowska (Uniwersytet Warszawski) podczas swojego wystąpienia zastanawiała się nad cechami konstruującymi stereotyp czy też wizerunek migranta poakcesyjnego. Według badaczki istnieje określony zestaw cech charakterystycznych dla migranta zarobkowego, choć można wyodrębnić pewne subkategorie, zależne m.in. od kraju osiedlenia.

Prof. Regina Przybycień (Universidade Federal do Paraná) opowiadała o swoich doświadczeniach związanych z przekładem poezji Wisławy Szymborskiej na język portugalski w jego odmianie brazylijskiej. Z wierszami noblistki miała po raz pierwszy do czynienia podczas lekcji języka polskiego, a emocje i przesłania ukryte w tej poezji postanowiła przełożyć na język swojej codzienności.

W wystąpieniu zamykającym drugą sesję plenarną prof. Jadwiga Cieszyńska-Rozak zwracała uwagę na podobieństwa logopedii i glottodydaktyki oraz określiła główny cel współczesnej logopedii jako poszukiwanie sposobów budowania języka w przypadku zaburzeń rozwoju systemu językowego, ponieważ brak języka wyklucza człowieka z życia społecznego.

Konferencja *O lepsze jutro studiów polonistycznych w świecie* stała się okazją do dyskusji nad perspektywami badawczymi glottodydaktyki polonistycznej, sy-

tuacją dzieci i młodzieży zanurzonych w dwóch przestrzeniach językowo-kulturowych, problematyką komunikacji międzykulturowej oraz teraźniejszością i przyszłością zagranicznych studiów polonistycznych. Referaty zostaną opublikowane w monografiach tematycznych poświęconych relacjom języka i kultury, dwujęzyczności oraz glottodydaktyce polonistycznej.